

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines parnešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžėje, kas ketvergą išbūdamas, laštija prie arciausiojo pusto ar per gromatnešį apsteliutas ant bertainio meto 50 peningiu, su priešimui i namus 65 peningius. Ir pati laitraščio išleistuve Tilžėje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute, priima apsteliavimus arba išsirašymus.

Žėnai mylėsim cėcorystę,
Drasei užtarim lietuwystę!

Apšakymai

i „Niamuno Sarga“ istatomieje laštija po 10 peningiu už tožną smulkeis raštais išspausť eilutę ir yra šio laitraščio išleistuve priimami. — Gromatas ir rantraščius dėl laitraščio siunčiamus priima redytuve Tilžėje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute.

20. num.

Tilžėje 6. gegužį (majų) 1886.

1. metas.

Apsteliavimus ant „Niamuno Sargo“

wiři cėcoriškėjie pusta i už 50 pf., už 65 pf. i namus parnešant, ant metų bertainio priima; taip pat Tilžėje „Niamuno Sargo“ išleistuvė, pylimo ulyczioje 2., **L. M. Stakelys**, wokiškoje ul. 73, **Wehmeyer'io** pasekėjas, štersai ties rotužę, **D. Pėteraitis**, wokiškoje ulyczioje 14, **A. Kalvaitis**, wokiškoje ulyczioje 29, **Fricas Lenk'is**, augštoje ulyczioje 47, **W. Gassner'io** pasek., wokiškoje ulyczioje 12.

Kas tai yra Wales?

Sutaisę Silwatikus (D-ras G. J. J. iš/Gr.)

(Priemazga.)

Hi gavod gweled digon o sen wyr a sen merched, ir: ji gawo žwelgti (matyti) gana senu wyru ir senu mergu. Gall bod, ir: gal but.

Kas butu wėryjės, kad Lietuvininkai ir senieji Brytonai, Niamuno ir wafariniiu juriu apghwentofai, po tokio atsištyrimo, dar nors taip toli galėję susiprasti?!

Ar negal naudinga buti, perjieškoti, kofiu budu ir šita, mums lyg iš senovės pažįstamoji, kalba per šimtmečius inglioniškojo waldymo n'apgalėta galėjo išsilaišyti? Rasi iš tokio perjieškėjimo ir saw tą ant naudos išsimokšime.

Kofiu budu tai išsilaišė ir išsilaiško wališkoji kalba? taip klausime. O girdėšime atsiliepinę: „Wališkoji kalba ipaczei ir pirm wišto išsilaišė ir išsilaiško norėjimu, twirtu norėjimu tožno wališko žmogaus, wališku buti ir pasilikti.“

Norėjimu tai, twirtu norėjimu.

„Ro žmogus nor, tai jis ir gal,“ stamba toks paprastas žodelis. Rods jis negal, jei ir labai norėtu, wišai negalimus daigtus ištaisyti, kuriūs žmogus ir pagal sutwertojų norėjimą wišai neturėjo nei norėti, nei galėti.

Minau, norėt tu wis tiktai

Daigtus norėtinus:

Tai ir galėsi wis tikrai

Wišus galėtinus.

Negalėtinas ir nenorėtinas daigtas yra, wiršutinius likimus bile tokios giminės su gwołtu kitokais padaryti, ne kaip yra, arba su gwołtu prieš nusidawimu srowę augštyn plaukti norėti. Negalėtinas ir nenorėtinas daigtas yra, su gwołtu, su maištais, su kraujo išliejimu bile kofiu žmonių stong pagerinti norėti. Mėša tokie maištai ar nepasijėta, o tada anu žmonin stong durnesniu daro, ne kaip pirma buvo, arba rods pasijėta, ale tada wis nauju maištu ir susijudinimu želmanį sawyje suglaudžia, taip kad atsieltafis mēris užmofetofios prefios ant galo wišai newertu pasirodo. Tai wališkėjie žmonės gerai žinodami arba jaušdami nēkad nepafelē ne-naudingus maištus. Jan per beweit pentis šimtmečius wėrniausis padonais inglioniškos karumos yra buwę. Zuk jie ir žinojo, kad juu mažoji giminėlē, syki apgalēta ir prie Inglionijos

priglausta budama, negalėjanti wēl nū Inglionijos polytiškai atsiširti. Stocijos gēliškėjie kalnininkai tai nežinojo, o praėjusiame šimtmetyje du sył prieš Inglionus pasijelē. O tą jie laimėjo? Tiktai tai, kad ju žemē Inglionu labai supuštuta, ir senofios ju ipatiškos teisybės, ju budai, ju waideliotai ignaikinti ir atstatyti tapē! Wališkei sawo polytiška wėrnyme išsigelbėjo nū tokio likimo ir išlawojo sawo budus ir sawo bardus (waideliotus) iki musu dienu.

Jie bene jafē kits kitam: „Jei mušu permentai yra, arba jei mes per wargingi ējame, kad mes patys namus laichtumbime ir wiename ipatiškame bute gywentumbime, tai gywentime sawo macningojo kaimyno bute, kaip jis nor mus priversti. Zuk ir rasi mums geriaus yra, su macneis kaimynais wiename twirtame bute kruwoje gywenti ir nēko n'atboti nei bijotiesi, ne kaip patiems wieniems sawo mažame suirusiame ir silpname butelyje wis lyg drebėti ir wis plėšifu bei neprieteliu bijotiesi. Tik mes, ju zokanu klausydami ir dalywais pastofime ju teisybiu, taip kad nors i mušu stubelę jie neišsidrēs ištweržti, o kad mes nors ten su sawo ludikeis kalbėti galėjime, tą norėjime.“

O štai, tai buwo ir norėtinas ir galėtinas daigtas. Tai buwo norėjimas pagal Diemo žodį ir pagal paties sutwertojų zokanę, kursai wišiems žmonėms paliepes, o i paczią širdį įdawęs yra, kad jie sawo tėmus ir ju padawimus ir ju kalbą mylētu ir garbintu ir išlawytu. Tai buwo norėjimas pagal Diemo paties norėjimą. O prie tokio norėjimo twirtai stowėdamas, žmogus ir wis gal, tą jis nor. Tai Wališos paweišlas išrodo.

Nū dienu išggastingojo Edwardo (1280) jie, pagal aną senąjį prarawimą, saw patiems safē: „Mes norime sawo Diemę (sawo kalboje) liaupinti, mes norime sawo kalbą išlawoti.“

Edwardas — saw pacziām ant amžinos gēdos — ju pasliausiąjį kunigaikštį prie arklio ūdegos priristę dawē i smertį wilkti. „Daryk, tą tawo išggastingoji mišlis tiktai išrašti galēs! Diemas pasigiežimu*) kartuntę pasigieš ir korawos, jau ant žemės korawos**). Mes tik sawo Diemę norime liaupsinti, sawo kalbą norime išlawoti.“

*) Pi. 94. 1. **) Ir korawojo, kaip mateme.

Inglioniški sudžios traufē per Waliją, inglioniškei žmonės sudžio, inglionišku budu jūs priwertē ir sawo prawardes permaintyti. „Safylite, kaip norite; dūkite prawardes, kofias norite. Diemas ir jus sudys — ale nežimoma, ar jis jums kartuntę naują wardę rojuje pawelęs. Ale mes tik sawo kalboje norime sawo Diemę liaupsinti, sawo kalbą išlawoti.“

(Dar ne wišlas.)

Apie cėcoriaus Wišiaus žemę ir Bismarkio salas.

(Pietu ledinėse maresė.)

Yra sala, wafarinioje dalyje Tyluju Mariu, po saulės tātū, arti šiaurinio krašto Australijos, wadinama Naujoji Gynėja (Guinea). Be rytinio ir wafarinio apie 80 myliu ilguju salos smailgaliiu yra ji 150 myliu ilga ir apie 80 myliu plati. Kitaip pridūdant atsišiekime jos wietę aplamai nū Lietuwos i žiemos rytus ir ne per toli nū wietos mums prieškojomis (antipodiškai) ēsanczios, kad žemės rundinumą po afiu statomēsi.

Prie šiaurino ir rytinio krašto M. Gynėjos randasi wišokių salų, kaip pastui kelios tarp didofo ju skaitliaus pasikalbant bus minėtos.

Mete 1880 M. Gynėja ir kitos, iš tikro bet mete 1884, perthrinėtos tapē, ir per nuypirking lauku nū ten gimusiųjų bandytas buwo ējimas ir po tam tolesnis ištyrinėjimas anos žemės. Beje mēris buwo, aną salą su jos salutėmis po faruna ir waldžia, kaip ir wišutinū apturėjimu Wokietijos statyti. Mēris buwo aną žemę ant apghwenimo Wokietziu paimti, kaip tai palufėdami nū pradžios iki galo jos aprašymo suprasime. Pradžia kaip sekasi:

Kaip mes — pajafoja Dr. J. — sawo zo-postę, anglis ir wandenį jēmeme, išėjome 7. oktobėrį 1884 nū Miofo i jures. 9. prisiēkome Deslacs-Island'ę, kalnūta tankia gire nū seno cžėso apaugusią salą. Ezion gimusieji pasirodędami dawē suprasti, kad atsitrauktum; mes pasiprocewojome, jeib galētum anu kurį gauti, ale nepasijēkē. Yra darbininku afrutas ezionai buwęs ir drauge ant darbo ju pasigrebęs, kurio dėlei ir dabar bijojosi.

10. oktobėrį ējome pagal kraštą šiaurinio kranto Crown-Island'o; šita rodē tankia sengire apaugusį kalną, kurio augštumas apie 1500 pėdu

galėjo buti; nei kofospalmu medžiu nei-gi žmoniu buvo czionai matyti.

(Kofospalmu medžiai yra laibus, 10—30 metrui augsti su 4—6 metrui ilga lapais ir žmogaus galvos didumo valgomais riešutais, kuriu viduje yra pieniškas stysumas ir labai galingas, įpaczei kol jauni tie riešutai yra; su kietėjant randasi kaip kiaušio baltymas, ir taip toliaus. Medis budavonei, įpaczei staloriams geras. Jis auga arba gal auginamas buti karštoje žemės dalyje, kaip tai ir czionai ant N. Gynės arba jos saluczių. Jis riešuto valgyti ryšką pasidaro. Nū lapu stogą dengia ir t. t.)

Long = Island'q ir Dapier = Island'q, kaip ir Rich = Island'q matėme iš tolo; mūsų tankia gire (sengire) apaugusios. Czionai aplinkui mūsų sekumos, taip kad pasidabotinai afritu keliauti reikia. Ant wafaro matėme prie kranto N. Gynės ugnį, kad atsilauktyti turėjome, ir atėjome 11. oktoberį į Port-Konstantynę ant infaro. Port-Konstantynė yra mažas įlankis, kuriamė nei jokios apšargos prieš andrą afritas neranda; su netvirtu infaravimo dugnu, taigi menkiausiai kaip ūstas arba ovingis. Įsilgai krantu nū Astrolabe-Bai nūprošnai žmonių ir kiemu dairėmės ir tada išvydome tik, kaip ilgai prie infaro gulėjome, kad didoko skaitliaus czia gimusiųjų, kurie krumūje pasislėpę tupėjo, padabojami buvome. Mš tėjau tūjais su laivu prie kranto ir žinojau jūs greitai ištikimais pasidaryti, kad ir keli su manimi prie afrito tjo. Rods tai buvo anai priežastei uždeklamotina, kad aš kartą iš raštu maskoliškojo keleivio, MacLay, aplamai apie 50 žodžių šitos šalies žmonių kalbos išsimokinęs buvau, taigi galėjau tūjais jūs su kalboje užkalbinti, kitaip jie butu ištūkę. Mes pasiliktome czionai, butent Port-Konstantynėje, iki 18. oktoberio; aplankėme kaimynianczių kiemus, pasidarėme su czion gimusiųjų pažįstami arba ištikimais, taip jau ir jie, ir aš dar daugiaus žodžių primokau, kad ir išlypę lauko pirkausi, ant kurio ir namus pabudavojome, o ir mažumą angliu užėmėme. Per tai davėme suprašti mus vėl sugrįženczius. Norint taip ištiktėjome ir susipažinome, tik negalėjome nei wieną, ir-gi nei linkimiausiąjį tu waištinu pajudinti su mumis drauge eiti; jie didei bijojosi, o ir wisi, kur tik wėliaus mes nuėjome.

18. oktoberį tėjome šiaurėn aplink salas tu pakajingųjų žmonių arba tą 30 salu pajieštoti, apie kurias mūsų korta (admiraliteto korta) didei

netikrą nužentklinimą arba abrozą parodė, o į kurias pirma nei wienas dar išibriovęs netur buti. Pirmiaus su laivu tyrinėti pasidavėme ir radome gražią vietą infaravimui prie salos, wadinamos Grégar; antroje dienoje Friedrich-Wilhelms-Ūstą atradome, kurios įbėgyje wieną mėnesį wėliaus Elisabet'os afritas wokišką karuną užtraukęs buvo, ir kuri apicėru to afrito geriaus nužentklinta yra. Szis ovingis arba įbėgis geriausias ir ištikimiausias prie wiso šiaurinio kranto N. Gynės yra. Didžiausieji žvynū tiejie afritai gal czionai įbėgti ir gulėti, nės šitas įbėgis wisai žeme apsirubežijia. — Apicėrai mūsų karo afritu iš šio atradimo didei džiaugiasi ir apreiškė šitą įbėgi tikrai geru. Tik bėda, czionai wiskas sėna gire apaugusi yra! Ir salu toks sumizgęs skaitlius, kuriu užėmimui daug nedėliu czejo reikia. Tik keltos salos gerai apgyventos randasi; tik bėda, czionai wėl kitaip kalbama ne kaip prie Port-Konstantynės.

Kaip ten, taip ir czion, attiesėme wokišką karuną, dėl ko ir dalį girios apie 20 medžių pakirtome; prie to ir mokinomės, kaip sunki bus gires į laukus apgywenamus permaitinti. Lauką czionai pirkti negalėjome, nėja czion gimusieji po savo apgywenimui tur, kurie ant twirtosios žemės randasi. — O ir norint ju apturėtoją įrašti, kuriam jie — tos plantožės laukai — priklauso, prastai eitu įrašti, nėja sumišrei jiems tie priklauso.

21. oktoberį tėjome įsilgai krantu iki Kap-Kroijlles. Szis kranto kraštas yra, kaip anšai įsilgai Astrolabe-Bai, nū pietrytfranczio didei atšikiriąs. Ten iš krašto wiskiu kalweliu, o czion iš krašto tanki gire randasi, iki apaczios czion esanczijo karno.

Tėjome wisai aplink Dampier-Salg; nū mariu iki to 5000 pėdu augšto karno wiršunės, taigi nū wisu karnu iki jo wiršunės tanki gire matoma; nei jokių ovingių, maž įlankių ir maž žmonių. Mes radome iš wiso keturis menkus kiemelius ir nei jokių plantožių kalnų, kaip tai pietrytiniamė gale žemės N. Gynės kad yra. Wieną kartą pulkėlis ju atėjo ubagaudamas, nėja jie nėšo neturėjo, nei-gi kofos riešutu. — Suprantama, jau suvalgę, kiel užauga. — Jie kalbėjo pirma mūsų girdėta, ale sumaišytą kalbą.

Apwaziawimas tokiu salu, kur mes tik buvome, tur po dideliu uždabojimu nusidūti. Tankei kyšo ilgos sekumos, ribos be jokio pažymio, tai esti antai kad bangos užsirišdamos pliurškia —

nėja retai wėjas czionai įtropyja. — Szitokios ribos didei priegabingos, ir kaptėinis tur tankei per wiską diengą maste sėdėti, jeib iš augšto wėiskaus išwystu, ale ir tai ne wifados pasiseka. Anta painė yra, kad tik 12 adynu diena ilga tėra taip kad pamažu tarp tokiu ribu ir trumpoje dienoje negalima toli apkelianti.

22. oktoberį anšti iškeliawome ant Bilibili'o link, daugiausiai apgyventos wietos Astrolabe-Golf'o, jeib czionai laukus apžwalgytum. Prie to, saulei užtekant, wėl daug ir dideliu kalnu tolyn į žemės widų išwidydome, 16—18000 pėdu augštu, kurie ant nei jokios kortos nestow nužentklinti; šitus wadinome Bismarkio Vencigu.

Laukas arba žemė priešais Bilibili, kur apgywentojai šitos šalies dideles plantožes tur, yra nemėrutinai bagotas, waisingas ir riebus; ale wiskas tankia sengire apaugusi. Czion gimusieji (cziongimėi) meilei mus matė, kadangi lufėjo, bene mes su savo ugningais ginflais delei juų prieš neprietelius pasitėšysime, ju kureis jie nepakajų turėjo. Tie žmonės czionai didžiausioje pilnytėje yra, ale kofos palmu medžių iš wiso ne daug randasi; keliūse kiemūse ju wisai stofoja.

(Daugiaus kitą šyk.) Mil.

Jš swetur.

Jš Prancuzijos. Paryže nekursai buwusis ministeris per tykaję pėtnyczią į Notre-Damės bažnyczią įėjęs su kėpure pasiliko, satydamas, kad jam per šalt yra. Po apmaudingo atšitikimo turėjo wienok kėpurę nusimti.

Jš Italijos. Neapolyje nepakajawimai pradėję rastieji iš priežasties, kad nekursai žmogus, prawardė Porro, tapęs nužudytas. Tufftanzei žmonių studentu ir darbininku šaukia pagiejos už nužudytąjį.

Jš Belgijos. Kraštūse, kur kunigai wien ant kiliu poniawoja, piktadėjystės ir nusidėjimai wisi iš wieno atšitinka, taip kad prisaikintųjų judas neperstodamas gauna sudyti. Taip tame krašte 8 prasudyjimai ant smerczio atšitikę, tam priešais kitame tokiame didžiamė kampe tik du tokiu prasudyjimu tetapusių nulaūžtu.

Jš Maskolijos. Liwadijoje, Maskoliu cėcoriaus linkmybės pilys ant Krino pusiausalis, sakoma, swarbus dalykai paslėptai atliekami. Priuwimas rumėniško karo ministerio susikabina su klausymu, ar ir po kofeis išsiderėjimais Rumėnija pertraukimą Rusijos waisū į Bulgariją perlei-

B a l o j e.

Papajatojo Temmė.
(Priemazga)

6]

Wienok, kad jis ne Lietuwininku budawotas buwo, tai žinojimas apie jį tarp gywentuju buwo išnykęs. Jie wadino jį pilimi.

Pilis, kaip sėna ji galėjo buti, wienok buwo gražei išlaikyta. Jos wiršus išrodė ką naują: wietomis užtepiota, kitur barta pataisyta, šėip wienok buwo žila ir pasenusi, rasi to dėl taip mažai pagal naują budą pataisyta, kad pirm to buwę gaispadorėi yra Diewo baimingi žmonės buwę, ir šimtmečius czion begywendami, sawotiskai praleido.

Pro pilį buwo senesnioji ir jaunesnioji Lietuwininkė praėjusi.

„Ko ta bajorbobė nū tamės norėjo?“ klausė senesnioji merginos.

„Si manę panėfino, kaip kad wiji manę panėfina.“

„Ta?“ sakė žmona. „Kas ji tolia, kad ji nor gerešnė buti kaip tu? Ta pasiputusi Wokietpalaitė su sawo Diewo paties korawotu wyru!“

Mergina jos klausė. „Ko tu klausei ponacizio?“

„Senajo daržininio Kristupo.“

„Ar jau ponaitis senei išėjęs?“

„Jis po pietu su pucška ant medžioklės išėjęs.“

„Tai mudwi tėjawa ant tikrojo kelio.“

„Jut mudwi ant balos linkai einawa,“ patėmyjo senolė.

„Tiesa!“ atšilėpė trumpai mergina. Ji buwo tame tarpe giliame apmislėjime. Ji tjo nešipasytiai spėrei. Ta senolė wos tik istengė pastui paeiti.

Jiedwi perėjo per tankumynus girės draustiniu, tarp pušių ir eglių, ūšių ir beržu. Kartais pasirodo ir kėškai aržūlas, bet wienstypis ir ne traikus ant balotos šaltžemės. Aplinkui wiešpatawo didžiausias tykumas. Netur nebūwo girdėti kirwio trinkėjimo, nei žmogiško balso. Paukšczi buwo dėl priartatinimo žiemos iš šiauriniu giriu išlėkę. Žwėrys traukdawosi žmogaus žinginius girdėdami jau nū kas žino kur. Tik tai wowerės buwo dar linkšmos šokdamos nū wienos medžio šakos ant kitos; ale jos taip tyfos buwo, kad joms šokant wargei žmogiška ausis patėmyjo.

Tame tykume girdėjosi žinginė tomduiem moterim priešais ateinanczio. Jiedwi girdėjo. Matyti jiedwi per tankius medžius negalėjo.

„Tai nėra ponaitis,“ sakė Regynė. „Pasitrauk twa iš kelio.“

Jiedwi norėjo į tankumyną įlįsti. Jau buwo per wėlai. Jš užmedžio lažin kas išžengė, katras tą akies miršnijį jiedwi pamatė ir jiedwi ji.

„Bats bajoras!“ sakė senolė.

„Jis mumdwiem nėšo nedarys,“ atfakė Regynė. Jiedwi žengė toliaus.

Jiedwi turėjo su priartatinanczių susitikti. Tai buwo tošai senas wyras tas „bajoras“, kaip rodėsi, labai dywino budo. Jo wiršus taip išrodė. Jis dėwėjo pilką lietuwišką sermėgą, kaip lietuwiški wyrai kad dėwėdawo, taip pat tokias kelines. Sermėga buwo atšiknyptiawusi, taip, kad po apaczia matėsi šwiesmėlynė kamzūlė arba lyptys su placzia raudona šilkine pyne apstatytas, kaip uzaru apicėrai kad tą kartą dėwėdawo. Per tą pynę drybsojo sunki aukšinė fetis, nū žėgoriaus, katras delmone bumsojo. Ant galvos turėjo puikią škreblinę iš naujausių perkeiczių, ant ranku žamšines pirštines, dešinėje rankoje sunkų mažgūtą lazdinį, prie šopagu galiausiai buwo sunkus pentinai prikergti. Taip jis atėjo, pusę namiškai, pusę žalnėriškai, pusę kaip buras, pusę kaip mėsčjonis apširėdęs, palengwa, pertingusi ejsena, smulkus žilas weidas

lenti. Neša Bulgarijos pasiavimimas dar nei iš tolo neprastotas. Misiujama, kaip veit soito mainymas Wokietijoje bujes, tai ir rubezius Eanciojo pakajaus bujes prisieltas. — Labai dywina kalba!

— Jš Tagarrogo' o rašoma, kad ten pasleptą nyjilistų draugystę užėjė, kurie ir sawo spaustumę turėjė. Ezita spaustumę buwusi wienoje mergaiczii suileje įtaisyta. Pulicija įsiweržusi atrabusi penkis wyrus ir septynes motriškas bedrukarwojant maistiską pašaukimą. Dywinas pasi-
laimas toje Masfolioje, kad ir pacziose mer-
gaiczii suileje nyjilistai sawo darbawietes įsitaiso.

Jš Wokietijos.

Jš Berlyno. Refursai Wokieczii laifraštis atfartoja wieną aštriaus pertaisytą prancuziską zolaną prieš špėgawojimą, kursori šioje dienoje ten išleistas. Taigi matyti, kad ne wien Wokietijoje špėgai daug procemwoja twirtyniu (pestungu) pa-
slėptines ištirti, bet ir Prancuzijoje.

— Growas Herbertas Bismarkis drugiu buwo susirgęs. Dabar wienof jau liga pradėjusi geryn eiti.

— Lenkai, kaip girdima, tapę waiskūse wisur išbalinėti. Pirma liubežusi waldžia jūš pufetinai wienur į wienus pulkus juglausti. Bijodama wienof, idant kartą maistą nepaštelu, dabar wisur jūš išdalija.

— Jš Poznanijos (Pozu). Per augšeziau-
sląjį paliepiną wardas Gnežu pawietyje (treize) gaulinciojo kiemo Wnichowo-Hauland'o į „Arndts-
hain'g" perfeitās. Kas žin to dėl?

Jš Lietuwos.

Jš Tilžės. Wyresnyjis mokiťojas rejalgin-
mąjijos Tilžėje, A. Thomas, 1. šio m. staiga pasimirė. Rą su jūmi lietuwiskā raštu draugystę
warpūdo, kurios įgnariu bebudamas jis prie
mažosio skaitliaus užstowėtoju musn giminyštes anoje
draugystėje priklaufė, ir už kurios tarpimą su dušia
su kumu neatleisťinai triuše, kožnas žino. Mokiťojų
bebudamas jis ir lietuwiskos kalbos mokišką rejal-
gimnazijoje mudalijo. Nabaštiniukas tapė 4. š. m.
ant 3¼ žegoriaus ant Tilžės kapiniu palaidotas.
Lengwi jam teesie Lietuwos žemelė!

— Prišaitintuju judas 30. aprili prajudnyjo
marininę Mūntel'į iš Kreiwėnu dėl šieno fugio
uždegimo ant 6 mėnesiu kalezimo. — Tą paczią
tapė prajudnytas ir faktoros Bomm'as iš Tilžės

šuraukšlawęs, kaip jenas pergaminas, jūdos atys
pailusios, bet tik perwerencziuos, po štribliumi
matėsi kaip smiegas balti plautai glūdžei užbukūti.

Kaip jis tiedwi Lietuwiniški pamatė, pastojo
jo vertingusi eisena mažuma greitesnė; pažwilgis
jo pastojo atylešnis, jo įiauri zubai išrodė pa-
teržtingumą. Taip krapliojo jis ant jiedwieju
linkai. Su grumzdžianczii išfeltu lazdinii prieš
jiedwi pasištojo.

„Wagilfos!“ sušuko jis. „Dabar aš judwi
turiu! Pawogėta man pusė girės! Drauge su ma-
nimi į šuniu šylę! Aš jundwiem pamokišką dūši!“

Regynė buwo atšitraufusi kelis žingsnius at-
gal. Kas nebutu išfigandęs nū tokio žmogaus?

Senolė tam prieš buwo straki prieš jį, pasi-
sildama stowėti. „Mudwi nešawa nei tokios
wagilfos, pone!“

„Rą, o ar nesinešata firmų ir wirwes?“

„Mudwi tik jieškowa fur nū wėjo palaufštos
kalešes.“

„Ir tai mano turtas, furš nepriklauso wa-
gilfoms.“

„Pone, tokias wagilfas ponas Diemas myl.“

„Tai man lyg daug. Judwi turita eiti drauge
į mano šuniu šylę. Judwi turita gauti nugaras
išreitas.“ (Dar ne wiskas.)

dėl atwiro plesimo ant ulyczios ant 5 metu bau-
dziamos kalezimo. Jis buwo bernui R., kursai
su jūmi girtawo, 31 markį pinigų naftyje su
gwoltu išweržęs. — 1. ir 3. majų stowėjo po
prišaitintaisiais kerdžiurwėnė Böhmen'ė iš Lentwie-
czii ir jos posumis bernas Prusaitis iš Salininku
dėl neteisios priešiegos ir išwadziojimo ant ne-
teisios priešiegos. Böhmen'ė tapė ant 2 metu,
Prusaitis ant wieno meto baudziamos kalezimo prasu-
dytas. — 5. majų liūsininkas Szelmatis iš Pagul-
binii dėl bandyτος žmogžudystės turėjo atšilepti. Jis
buwo bandęs liūsininką Rukfatį su peiliu nndurti.
Per liudininkus wienof negalėjo buti išrodoma, kad
jis norėjės jį nužudyti, ir to dėl prišaitintieji jį tik
sumkans kumo sužeidimo kaltu tegalėdami išrašti
ant 2 metu kalezimo prajudnyjo.

— Szepiu judas nū wagyštės atkaltino ufi-
ninką Sz., kursai obūlus iš kaimyno daržo ant
jo lauko nukritusius buwo pasirinkęs ir sawalges.
Sudžia išguldė, kad tada ne wien obūlai tam
ufininkai priklausio, bet ir wale esą šakas per ru-
bežii persilenkusias nukirsti.

— Roznadėja D. Laukantas iš Ruku buwo
tapęs nusudytas šepiu judo ant pinigų korawonės,
kamara wienof atšibaukimo prowoje aną nusudy-
jimą panėkinusi Laukantui panelyjo kunigo (ewan-
geliskai liuteriskio) wardą nešti. Dywini tie
šfundikai, pawydedami toki wardą.

— Kaip girdėti, Tilžės ūstas ties spitole
tapęs labai padidintas. Waldžia be perkeitimo
wisą įwelyjusi. Tofai jau žiemini ūstas ir prie
Smalininku twirtai bujes būdawotas.

— 28. praėj. m. Spitroje wienam dwar-
poniui 500 markiu pinigais pawogti, du aulšiniu
žegoriu po 450 ir 150 markiu ir keli fiti daigtai.
Wijus šefis wagis jau sugrėbė.

Jš Kraupiško. Tarp Girenu ir Mėškii tapė
wienas šeleimis sawo wežime keturiu apšileczyna-
wusiu pleskitu užpultas; tik arklui greitumui už-
dėlawotina, kad galėjo įšai išsigelbėti.

Jš Trakėnu. Wel du brangiu arklui iš Lie-
tuwos į Anglioniją išėjo. Taip šioje dienoje
gendrosius v. Lūderig'as du erzilų, už 90,000
markiu ir už 66,000 markiu nupirko.

Jš Meterkwieczii (šale Szilokarcziamos).
Ezion nesenei Masfoliu arklų rubežii perbėges
nekurio atczijės urėdininko rugius buwo sutrypes
ir sugautas. Perjojęs Masfoliu wadmistras tapė
su arklui sugautas, ir jam ginklai atimti. Tik
perejusiam majorui tepasijėte Masfoliu žalnėriui
ginklus atprašyti ir arklus bei wyrą išwalnyti.

Jš Rusnės „Žiuronui“ rašoma: Waldžia
prišiuo Lietuwiniškams jaunikaicziams, kurie nor
į mokiťojus išsimokiťi, ipatiskos pašalpos. Kad
tai dėlei to nusidūda, jeib pasidaugintu skaitlius
lietuwiskai mokancziu mokiťojų, kurie po tam lie-
tuwiskūse kampūse į urėdą įstatyti tapti galėtu,
tai nei wienas newėryja, o-gi ir negal wėryti.
Jaunikaitis į mokiťojus išsimokines po triju metu
malbūjasi į kampus, kurie jam patinka, ir ne re-
tai užsigindamas sawo kalbos mokiėjimą, jieško
wokiškas šuiles gauti, nės tenai mokiško darbas
lengwesnis. Jei waldžia wėrnai pašalpa lietu-
wiskos kalbos welytu, tai tiktai priwalytu, prie
lietuwiskų šuiliu mokiťojų algos nors fur 30 do-
leriu ant meto pridėti už sunkešni darbą, tai atfi-
rastu lietuwiskų mokiťojų daugiaus, ne kaip waldžia
priwaldo. Tai wiši gerai žino, ir tiktai dėlei nu-
tildymo pasigūdimo dėl to kalbos gaisšinimo bei
išweizdėjimo prietelyštes prieš Lietuwiniškus tofias
nėso negelbanczias prieprowas Lietuwiniškams
prišiuo. Daug dabar lietuwiskai mokancziu ir-gi
pat Lietuwiniškais gimusiu mokiťojų atrandi wo-
kistose šuilese meste i. t. t., o ant lautu, fur
wieni Lietuwiniškai, wēl grynus Wokieczius. Je,
ale taip suwokiētinnimas šperiaujei šekasi. „L. C.“

Jš Klaipešos. Müller'io gariniame lentu
piowimo malune Janiškiūse ugnis atfirado. Lai-
mingu budu tik stogas tenudegė, o mašynos ne-
paikladytos pasiliko.

Jš Allenštein'o. Ezionai wieno darbininko
pati lyg iš proto išėjusi į smertį nusipastininkawo.
Jei buwo į galwą įėjusi, kad per gawėnes ne
wien mėsinii walgiu turinti atšilaityti, bet ir
wišo kito maisto. Leforius peržiurėdamas ją be-
weil į wienus kaulus sudžiūwusią atrado.

Jš Karalaucziaus. 3. šio m. tapė ezionai
arkliu parodos turgus atšilaitytas, ant kurio ne
wienas musu Lietuwos arklui prēmijas gawo.
Tarp kitu už lengwią wažiūjamą weislę gawo
antrą garbės prekią 100 markiu Szapals iš
Jonaiczii už šefmetę tamsberią kumelę, treczią
garbės prekią 50 markiu Warnatis iš Wan-
tiškii už penšmetę sartę; už lengwią jojamą
weislę pirmą garbės prekią 150 markiu Enkys
iš Gerwiškii už šefmetę jūdą kumelę.

Jš Raseiniu (Žemaičiūse). Wiburnyje pra-
ėjusio mėnesio nudegė Raseiniūse tūjaus po pietu
mažne wiša pietinė pusė mēsto. Ugnies kaman-
doje bedegant nei jokio dawado nebuwo. Kol
surinko arklus, kol mašynas surado, atwažiawo
be trubos prie wandens traukimo, taip kad mažne
nėso negelbėjo. Šatoma buk tūmi pacziu laiku
ir Sziaulei degė.

Wisokia žinė.

— Ženklas kalbos augštosios kulturos
prie Niamuno. Wiena lietuwiskā moteriškė
buwo dėl malkos wogimo ant triju dienu kalezimo
prajudyta, ir tapė jei per tulką apie tai pranėšta.
Ji, kaip rodėsi, nesuprato ir klausė: „Wat?“ Tai
sudžia pats jei mokiškai šeis žodžeis šakė: „Sie
šind wegen Holzdiebstahls zu drei Tagen Haft
verurteilt.“ Moteriškė, į jį žiurėdama, šakė: „ef
warštoa nich!“ Sudžia atfartoja sawo žodžius,
ale tacziau jis gauna tą patį atšilepiną. Jis
dabar supylęs šakė: „tokiu tai budu išmanote?“
Ji atšakė: „Pladytš warštoa ef.“ Tai wienas
raštininkas atšilebdamas jei prišaukė: „Se mote
drė dog hufe goane, se hebe holz geštoale!“
„Joa, nu warštoa ef; adje myne heres!“ šakė
moteriškė išeidama. — Tai matyt waisius suwo-
kiecziamimo! Rą jau daugiaus šakėti . . .

Gromatnyczia.

Wew. Sawo dwi suyti kniguti atejo. Dėlui už žinę.
Kas šep pas jus dėdasi?

Turgaus prekos

nū 1. majaus 1885.

	Tilžėje.		Klaipeidoje.	
	mt. pf.	mt. pf.	mt. pf.	mt. pf.
Awieczei už 42½ kilogr. . .	6 —	7 —	6 50	7 —
Rugei už 40 kilogr. . .	4 70	5 20	4 80	5 20
Miežei už 35 kilogr. . .	4 —	5 —	4 40	4 80
Awizos už 25 kilogr. . .	2 80	3 30	3 —	3 50
Žirnei, rainieji, už 45 kilogr. .	6 —	8 —	7 —	7 50
Žirnei, baltieji, už 45 kilogr. .	5 50	6 50	6 50	7 —
Semenei už 35 kilogr. . .	—	—	5 50	6 —
Žymotai už 50 kilogr. . .	19 —	—	20 —	—
Roputes už 45 kilogr. . .	1 40	—	1 20	1 40
Swiestas už 1 kilogr. . .	1 60	—	1 80	2 60
Kiaurbei už 100 . . .	2 50	—	2 50	—
Pywas už 100 lyteriu (bair.)	24 —	—	—	—
Drangwynas { už 190 lyteriu	28 —	—	—	—
už 1 lyteriu	— 30	—	—	—
Kiaulena už kilogr. . . .	1 —	1 20	1 —	1 20
Žautiena „ „ . . .	— 80	1 —	— 80	1 —
Wersiena „ „ . . .	— 70	— 80	— 50	1 —
Awincziana už kilogr. . .	— 80	— 90	— 80	1 —
Grusienė, papr., už kilogr. .	— 34	—	—	—
Awiz. krūpai už kilogr. . .	— 44	—	—	—
Ezianas už centnerį . . .	2 50	2 —	1 50	2 —
Eziaudai už kapą a 600 fgr.	21 —	27 —	21 —	24 —

100 rubliu

28./4. 200,90, 29./4. 200,25, 30./4. 200,60,
1./5. 201,10, 3./5. 200,90, 4./5. 200,75.

Apšakymai.

Darbowiete dantu leforiaus M. Karpes.

Išlūgimas kumštinių dantų, plūmberavimas bei dantų laistymai.

Tilžėje, vandens ulyczioje 1. bute.
Nepasitūrinėjimas kas dieną, tik ne
nebedidėję, tarp 8—9 žeg. klauštinas.

Miško knigu spaustuwe sieško
mokintinio,
turincio widutinį moflį ir mofanczjo gerai
lietuwiškai ir wofistai.

Pigei! Pigei! Pigei!
Priemės didį dalyką
puku, patalykę, plunksnu, wištą plunksnu
kaip ir

gatawu patalytini
nū mieno iš Wolietijos išwartyto rusiško
padono išengiu, wirsiuje minetus dalykus už
apdymytinai pigias prelias parduoti, ir to del
tožnam prifistulo, kuriam ant to pareina,
iš **tifro pigius** pifistinus daryti, dabar
geriausią progą, ant to wifai ipatistai paatiniu.

M. Markowsky's
Tilžėje, augštoje ul.
Subatoje fromas uždarytas.

Žiemos wakaro adynėlė.

Broliams Lietuwiniams ant nau-
dos ir pamoflo **Jonku Merthno**
surafyta. **Alpa:** Pralaba. — Unga
(nusidawimas ant australišku satynu
atfisties). — Barnis tarp žmogaus
ir tunigo. — Melatai prasudy-
tasis. — Jonas iš Kempes ir
Szilta. — Iš gaspadoryties. Kaip
galima tą taip weit iš mešlu išgar-
janti atmonijala nū išgarawimo at-
laistytii? Katraip geriaus, ar du ar
tris kartus karwes per dieną milžti?
Prieš užšidėgimą tešmens prie karwin.
Prieš suplybusius papus. Prieprawa
galwijiui mešlą mesti negalint. — Szis
tas apie draugystes.

Ganama už **60 pf.**
Niamuno Sargo išleistuweje,
Tilžėje, ant pylimo 2. num.

Sėklai.

Darjowės ir kwėtku sėklu,
kaip ir daug styriu
runkaslu

geriausius rundingus ir ilgus parwyzdijus,
priparžitai geriausią, šwėžią, dngflanczią sėklą,
priwelhyju pigiausiomis preliomis.

Karl Pieck'is
Tilžėje, wofistojėje ulyczioje 23.

„Niamuno Sargas“

išeina Tilžėje kas ketwergą. Išfi-
rašymus ant šio laistaficzio už
50 pf.
ant metu bertainio,

už 65 pf. i namus parnešant, Tilžėje,
Miško spaustuwe, ant pylimo 2. bute,
o kitur wifai cecorifistieje pusiai priima.
„Niamuno Sargas“ yra tožnam
žinomui užtarėjui lietuwištosios kalbos
ir giminyties; jis ir toliaus šiam
mieriui šlužys, Lietuwiniams ant tifrojo
kelio kreipdamas, idant jie sawo kalbą
ir sawo giminyties išlaistydam, ir ti-
krais Lietuwiniams ir wernais sawo
karalians padonais pasiliktų. Jis,
išeidamas tožname styriuje su abrojais,
pargabes ir toliaus pamoflinius su-
rafus iš wifu moflo daly; žines iš
wifu sweto kraštu, iš Wolietijos, iš
mifofios Lietuwos; papafatojimus
rusto ir stufamans iurcio; turgaus
prelias iš Tilžės, Klaipėdos ir t. t.;
berlyniškį rublians kuryą; gromat-
nyczį ir t. t.

Apšakymai,
už šfistinė eilute po 10 pf. parofst-
jami, wifojė žietuwoje didžiausiąjį pra-
platinimą randa. Persiatymas i lie-
tuwišką kalbą, suprantama, ne-
faptiūja.

Kupczystės atvėrimas.

Garbingiems Lietuwiniams dūdu patarnią žinę, kad aš,
kuriam jo galėjimą geriausieji ženkliai atliudyja, **Tilžėje,**
augštoje ulyczioje 77. num., per

zėgorininka

apsigynwenęs esu.

Sziūni priwelyju sawo sudawadhtaję taworu padėtuwe
regulatoriu, sieniniu zėgoriu, waltiniu
zėgoriu, žadinancziu zėgoriu, delmo-
ninu zėgoriu, zėgoriu lecingėliu ir t. t.

už pigiausias prelias du metu twirtai užstowėdamas.

Manęs jau kitoje wietoje wista zėgoriu kupczystę pirm trumpo
wifai nudėgė. Iš tos priežasties mano dabarnyščezioji taworu
padėtuwe tur **wifai nanjus taworus.**

Taip jau mano remestui reikalingoji darbo padarynė pagal
naujanąją budawonę yra įteikta, o to del ir esu įstangoje, sunkiausius
pataisymus prie wifu zėgoriu, pramonės (tunsto) ir žaislo darbu,
pigei su twirta užstowa išwesti.

Su augšta pagarbe

Ch. Willnus,

zėgorininkas.

Namūje pono Greiff'o **Tilžėje,** augštoje ulyczioje 77, sferjai
ties wpriausiu muitbucziu.

Musu drufotijoje yra sekantieji

rasztelei

išdrufawoti ir wifuczes ant šale priglaustuju preliu parduđdami:

1. Sugrijimas pas tėwą	5 pf.
2. Išgelbejimas iš didžio priegados	5 =
3. Jezus, greitinintu prieteliu	5 =
4. Per welai	5 =
5. Ar tu esi gatawas?	5 =
6. Alteluja!	5 =
7. Du telei ir ju galai	5 =
8. Susitalbejimas prie šalo	5 =
9. Apdumojimas wifems išganyti pastoti norintiems	5 =
10. Wieldžiamas dar syki staityt	5 =
11. Wernyhtes žegnone išguldyta per pitnus paselimus nemernyhtes	10 =
12. Aš neturiu czeso	10 =
13. Czia tik esam czesistai, bet ten busim amžinai	10 =
14. Wiefpats ateis dangaus debesyse, su dide šlowe ir mace swetą judyti, ir wifai šwenti angelai ateis tada su žami	10 =
15. Szendien!	
16. Dešimtas susitalbejimas apie pirmparagawimą amžinos gywatos	10 =
17. Gwecziu du	15 =
18. Rašymas wieno kelianjancziu žydo iš šetowes czeso mete 33 po užginimo Jezaus Kristaus	15 =
19. Pamoflinimas apie maldą	20 =
20. Išganytojo tuzgenimas prie žmonių širdziu	20 =

Wifai šie 20 rasztelei tampa jau už **1 marš** parduđdami. Kas
per pusią 1 mt. 10 pf. įfinuczia, gawna tas knigeles frankerotai.

J. Reylander'is ir sunus
Tilžėje.

Didžiausią prilaistymą tapėtu

stubu išstipinimui nū 15 pf. iki
2,50 mt. per rulę 36 pėdas matu-
janczią, **burtn** nū 3 pf. už meterį
iki brangiausiu priwelyju

L. M. Stacklies

Tilžėje, wof. ul. 73 ir 55.

Taip labai pamifusieses knigutes
Ant atfiminimo susiejimo lietuwiškos
draugystes **Syrules Naujojoje**
prifunczia už **23 pf.** dylai i namus
Niamuno Sargo išleistuwe,
Tilžėje, ant pylimo 2. num.

Pigiausias

pardawimas už twirtas prelias.

Galanterijos, purcelano, šiklu, lapelu,
rouleauz ir t. t., mažiems tubditiams
špelin dalyku, kaip ir wifofiu kitu
muzikos instrumentu, ranku ir kelioms
kurbu ir kuperlu, guminiu ir mediniu
prancuziniu kurpiu, šilkui banti ir
šalbinui taworu, kaip ir tufian-
terioju kitu dalyku

už pigiausias, ale twirtas prelias
prifistulo Lietuwiniams

L. M. Stacklies

Tilžėje, wofistojėje ul. 73 ir 55.

Wel šwėžei

papildes fromą su wifokeis **apredū**
taworais, priwelyju ji sawo pažysta-
miems, kaip dar nepažystamiems prie-
teliams ant teisans ir pigans pasi-
pirfimo: **Wila,** bukštingiu wyriš-
kiems rubams, ir labai gražei pri-
tinfancziu dalyku moterifistiams mante-
liams bei žaketams, kaip ir gatawu
žaketu ir manteliu; kleidu ceifu wif-
ofierioju, wilnoniu, bumbulinu kaip ir
elzafistiu katunu.

Szilku

per daug turedamas ipacz pigei par-
dūdu. Wyreriu, wilnoniu bei šil-
finiu škepetu, širmu prieš saule ir
lytu, ipilu, užwastu, lowos ir stal-
dangcziu, abrusu ir t. d.

Wilnu ir bowilnu wifofierioju
parwu, mafingiju baltitu ir nebaltitu.

Wifai taworai tik wienat geriau-
sioje ipatybeje už pigiausias prelias.

Su pagarbiniu

D. Pēteraitis

Tilžėje, wof. ul. 14.

Gyweni dabar

ilgoje ulyczioje 28. num.
prie lampo aukstaliu ul.

ir priwelyju sawo bagotingai juda-
wadhtajį gūlį

ponu ir žiuponių
gamaslu

pigiausias prelias parofstūdamas.

A. Engelmann,
Tilžėje.

Senas, seniausias lietuwiškas ir apie
žietuwo knigas

perka **Mikszas,** Tilžėje, pylimo ulyczioje
(Dammstr. 2).

Gelžkelio trukei tarp Klaipėdos ir Įsrutės.

	ryte	pirm p.	po p.
Į Įsrutės pabėga	4,58	9,56	3,42
„ Grünheides „	5,32	10,46	4,16
„ Žilui „	5,51	11,15	4,35
„ Argininku „	6,5	11,33	4,49
Į Tilžę pabėga	6,24	11,59	5,8
Į Tilžės pabėga	6,34	12,19	5,16
„ Pagegiu „	6,49	12,40	5,28
„ Jeksterkiu „	6,59	12,51	5,36
„ Stoniškiu „	7,10	1,4	5,45
„ (Jon.) Kugeliu „	7,24	1,22	5,57
„ Jutnacziu „	7,34	1,35	6,6
„ Szilofarcziamos „	7,53	1,59	6,23
„ Kuforaicziu „	8,11	2,23	6,39
„ Wilthycziu „	8,22	2,37	6,49
„ Prekules „	8,37	2,54	7,2
„ Karlberkiu „	8,57	3,18	7,19
Į Klaipėdą pabėga	9,9	3,34	7,30
	pirm p.	po p.	waf.
Į Klaipėdos pabėga	5,21	10,34	3,46
„ Karlberkiu „	5,23	10,46	4,4
„ Prekules „	5,50	11,3	4,31
„ Wilthycziu „	6,2	11,15	4,47
„ Kuforaicziu „	6,12	11,25	5,3
„ Szilofarcziamos „	6,34	11,48	5,42
„ Jutnacziu „	6,46	12,0	6,8
„ (Jon.) Kugeliu „	6,56	12,10	6,22
„ Stoniškiu „	7,8	12,33	6,44
„ Jeksterkiu „	—	12,33	6,58
„ Pagegiu „	7,26	12,41	7,13
Į Tilžę pabėga	7,37	12,52	7,28
Į Tilžės pabėga	6,24	1,2	7,43
„ Argininku „	6,43	1,23	8,17
„ Žilui „	6,56	1,37	8,38
„ Grünheides „	7,14	1,56	9,8
Į Įsrutę pabėga	7,44	2,28	9,52
	pirm p.	po p.	waf.

Tarp 6 zėgoriaus ryte ir 6 zėgoriaus wafare begantieji trukei yra pabtraukimu
minutu skaitlians paženkinti.